

VÝSLEDNÉ HODNOTENIE ŠPECIALIZOVANEJ ORGANIZÁCIE SAV

za obdobie od 1.1.2008 do 31.12.2016

Podľa Článku I., ods. 7 Zásad pravidelného hodnotenia špecializovaných a servisných organizácií SAV prijatých v zmysle ustanovenia § 10 ods. 5 písm. d) zákona č. 133/2002 Z. z. o Slovenskej akadémii vied a schválených Snemom SAV a platných od 19. 4. 2017 vydáva Akreditačná komisia SAV protokol s nasledujúcim hodnotením a návrhom na pokračovanie v činnosti.

Názov a adresa hodnotenej organizácie	Ústredný archív Slovenskej akadémie vied
Dátum konania prezenčného hodnotenia	15. 11. 2017
Posudzovateľ / ka Meno Pracovisko	PhDr. Marie Bahenská, Ph.D. Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, v.v.i.
Spravodajca / spravodajkyňa	PhDr. Zuzana Kusá, CSc.

I. Základné podmienky pre činnosť organizácie

1. Prostredie a manažment: infraštruktúra, personálne zabezpečenie

Komentár:

V sledovanom období mala organizácia stabilný počet FTE pracovníkov, no v rokoch 2015-2016 došlo k výraznej personálnej diskontinuite (odchod do dôchodku viac ako polovice dlhoročných zamestnancov a zmena vedenia). Priemerná dĺžka pôsobenia omladeného kolektívu v organizácii neprekračuje dva roky. Novému vedeniu sa so situáciou podarilo vyrovnáť, čo dokladá kontinuita v spracovaní fondov aj vedecké výstupy v posledných dvoch rokoch. Vzhľadom na kombinované servisné a vedecké úlohy pracoviska nie je počet FTE pracovníkov dostatočný. Zvýšené personálne nároky (osobitne o pracovníkov s IT zručnosťami) vyplynú aj z pokračovania v digitalizácii a zavádzania elektronickej spisovej služby v rámci SAV.

Infraštruktúra pracoviska nie je vyhovujúca – depozitáre nevyhovujú príslušným právnym normám a ohrozujú archivované fondy. Potrebnú rekonštrukciu priestorov, ich rozšírenie alebo ich vybavenie modernými kompaktnými regálmi nie je reálne financovať z bežného rozpočtu archívu. Riešenie je nutné hľadať v *súčinnosti so zriaďovateľom*.

2. Finančné zabezpečenie činnosti (výdavky, mzdy a ostatné)

Komentár:

S výnimkou roku 2010 boli výdavky archívu vyrovnané, no od roku 2015 klesajú mzdové prostriedky. Stagnujúci rozpočet limituje riešenie mimoriadnych výdavkov (napr. reštaurovanie archíválií). Bez navýšenia rozpočtu nie je možné zriadiť a spravovať dátové úložisko (čo je nevyhnutná podmienka digitalizácie), navýšiť odborný personál (aj v záujme poskytovania konzultácií organizáciám vo veci predarchívnej starostlivosti a posilnenia historického výskumu) a zohľadniť jeho vyššiu kvalifikáciu. Osobitné výdavky by si vyžadovala aj nutná rekonštrukcia depozitárov.

II. Činnosť organizácie v hodnotenom období

1. Odborné a servisné činnosti trvalého charakteru

Komentár:

Pracovníci archívu sa venujú spisovej službe, získavaniu a spracovaniu fondov rôzneho typu (osobné, inštitucionálne, fotografie, filmy, medaily, plakety, audio zbierky), rešeršnej, pedagogickej a publikačnej činnosti. Prevažujú spracované fondy nad nespracovanými; každoročne sú inventarizované fondy v počte stoviek kartónov/bežných metrov. Vykonávanú vedeckú činnosť dokladá zoznam publikácií pracovníkov archívu a ich konferenčných vystúpení. Hodnotiteľka v posudku ocenila trvalý rast usporiadaných fondov a publikačnú činnosť pri relatívne nízkom počte pracovníkov. Vyzdvihla aj kvalitu webových stránok archívu, ktoré umožňujú ľahkú orientáciu vo fondoch.

2. Kompatibilita so zriaďovacou listinou

Komentár:

Archív vykonáva servisnú, odbornú a vedeckú činnosť v súlade so zriaďovacou listinou. Plní úlohu správcu archívnych dokumentov o činnosti SAV a jej predchodcov, dozerá na spisovú službu a uskutočňuje priebežnú skartáciu.

3. Projekty odborného/vedeckého charakteru financované z osobitných zdrojov

Komentár:

Medzinárodná spolupráca sa orientuje na inštitúcie podobného zamerania v Poľsku a ČR, prevažujú dvojročné projekty zamerané na dejiny vedy a vedeckých kontaktov v strednej Európe. Doma archív vo výskume dejín vedy spolupracuje najmä s univerzitami. Archív využíva aj domáce grantové schémy (VEGA). Pozitívne možno hodnotiť činnosť pre štátnu správu a členstvo pracovníkov archívu v odborných komisiách a grémiách alebo redakčných radách. V budúcnosti sa odporúča podávať bilaterálne projekty s ústavmi AV ČR, pokračovať v spolupráci s PAN i PAU a pri uchádzaní sa o podporu z agentúry VEGA podávať spoločné projekty s akademickými pracoviskami.

4. Výstupy do spoločenskej praxe: aplikácia a popularizácia výsledkov

Komentár:

Archív svoju činnosť prezentuje prostredníctvom vystúpení pracovníkov na konferenciách a seminároch a vedeckého a popularizačného publikovania, ktorého východiskom sú najmä vlastné archívne fondy. Významným výstupom je monografia Dejiny Slovenskej akadémie vied, na ktorej sa archív významne podieľal. Dôležitou službou pre odbornú verejnosť je vykonávaná digitalizácia archívnych materiálov.

5. Posúdenie SWOT analýzy

Komentár:

SWOT analýza je výstižná, prehľadne vyjadruje silné i slabé stránky pracoviska. Téma dejín vedy a vedeckých inštitúcií na Slovensku a v susedných štátoch sa ponúka na prípravu nových projektov. Slabou stránkou je odovzdávanie dokumentov z ústavov do Ústredného archívu SAV a ohrozením stav depozitárov, ktoré nevyhovujú bezpečnostným a legislatívnym normám. Tieto problémy nemožno považovať za vnútornú vec archívu - mali by byť chápané ako celoakademická záležitosť a pri ich riešení by mal byť súčinný aj zriaďovateľ, teda SAV.

III. Koncepcia aktivít organizácie na ďalšie obdobie

1. Činnosť v budúcom období, vrátane možností a rizík, resp. ohrození.

Komentár:

Pri spracovaní fondov je žiaduce sústrediť sa tak ako doteraz na veľké fondy (napr. Riadiace orgány I., II., III.). S podporou zriaďovateľa (napr. formou interných smerníc o povinnosti pravidelných skartácií) by dôraz mal byť kladený aj na pravidelné skartačné konanie v jednotlivých organizáciách SAV a preberanie dokumentácie ich činnosti. Akvizície osobných dokumentov obvykle vyžadujú dlhodobý, systematický kontakt a spoluprácu s ústavmi, čo naráža na nízky počet pracovníkov ústavu.

Nevyhnutné je zriadenie nového dátového úložiska a rekonštrukcia depozitárov a ďalších priestorov pre pracovníkov a bádateľov a zabezpečenie bezbariérového prístupu.

2. Návrh na prípadné zmeny, ktoré by mali byť zakotvené v novelizovanej zriaďovacej listine.

Komentár:

Zriaďovaciu listinu je potrebné zosúladiť s ustanoveniami a terminológiou zákona 395/2002 o archívoch a registratúrach nasledovne:

- Čl. 1, bod 1. Ústredný archív SAV je vedecko-dokumentárnym pracoviskom SAV, ktoré preberá a eviduje archívne dokumenty z činnosti Slovenskej akadémie vied, organizácií Slovenskej akadémie vied, právnych predchodcov i z činnosti jednotlivých vedcov. Zabezpečuje trvalé uloženie archívnych dokumentov, ich ochranu, sprístupnenie a využívanie.
- Čl. 1, bod 2. Ústredný archív SAV vykonáva predarchívnu starostlivosť a preberá archívne dokumenty z činnosti SAV a organizácií SAV.
- Čl. II – aktualizovať podľa účtovnej uzávierky – súvahy a inventarizácie z roku 2016.
- Čl. II – odstrániť informáciu o knižničnom fonde ako bezpredmetnú (odporúčanie riaditeľky Ústrednej knižnice SAV).

CELKOVÉ HODNOTENIE A ODOPORÚČANIA

Pripomienky, výhrady k činnosti organizácie a konkrétne úlohy, ktoré musí organizácia plniť pred ďalším pravidelným hodnotením:

Ústredný archív plnil svoje servisné a vedecké úlohy v hodnotenom období kontinuálne a v požadovanej kvalite aj napriek náhlejšej diskontinuite v personálnom obsadení a nedostačujúcemu počtu pracovníkov. Činnosť archívu komplikujú okrem nízkeho počtu

personálu a obmedzených mzdových prostriedkov aj nedostatočné zdroje na rozvoj (urgentná potreba rekonštrukcie depozitárov a ich vybavenia v súlade s príslušnými normami) a nedostatočná disciplína organizácií pri dodržiavaní spisového poriadku.

Vzhľadom na identifikované slabé miesta a ohrozenia, ktorým organizácia čelí pri plnení svojho významného kumulovaného poslania udržiavať pamäťové zdroje a skúmať dejiny vedy a výskumu, akreditačná komisia odporúča zriaďovateľovi:

- vytvoriť podmienky pre navýšenie personálnych zdrojov organizácie, najmä s IT zručnosťami, ale aj pracovníkov s odbornosťou archívniectva, pre efektívnejšiu činnosť pre pravidelné skartačné konania v jednotlivých organizáciách SAV a preberanie dokumentácie ich činnosti
- rázne vyzvať organizácie SAV k dodržiavaniu spisového poriadku v súlade so zákonom o archíve a registratúrach a k spolupráci s Ústredným archívom
- urgentne riešiť problematický stav depozitárov Ústredného archívu a ich vybavenia modernými kompaktnými regálmi
- riešiť zabezpečenie bezbariérového prístupu.

Pokiaľ ide o budúcnosť organizácie v podmienkach po nadobudnutí účinnosti zákona o verejnej výskumnej inštitúcii, Ústredný archív prejavil ochotu vstúpiť do rokovania o integrácii s Výpočtovým strediskom SAV, prípadne s Ústrednou knižnicou SAV.

Hodnotiaca komisia podporuje želanie organizácie a odporúčanie hodnotiteľky Dr. Bahenskej zachovať v procese integrácie identitu Ústredného archívu a jeho autonómne postavenie ako organizačnej zložky tak, aby ostalo zachované jeho kumulované poslanie vyplývajúce zo zriaďovacej listiny, to jest, aby boli zachované a rozšírené podmienky pre vedeckú činnosť ako aj pre spisovú službu a konzultačné činnosti archívu pre organizácie SAV pri plnení ich zákonných povinností.

Celkové hodnotenie:

Vyhovujúca organizácia.

Dátum: 27.11.2017

Ing. Mária Omastová, DrSc.
Predsedníčka Akreditačnej komisie